

HANDLEIDING MODERATOREN
(uitgebreid)

Filmtastisch!

GROEP 5-6

INLEIDING

In dit In dit zaalprogramma gaan leerlingen kijken naar een compilatie van **korte fantasievolle films** waarbij de **verbeeldingskracht van de filmmaker** centraal staat.

Per film wordt een onderdeel van de film uitgelicht waarin de verbeeldingskracht terugkomt. Leerlingen worden uitgedaagd om hun **eigen verbeeldingskracht** in te zetten, goed te **kijken** en te **luisteren** met behulp van opdrachten die voor, na of tussen het filmkijken door kunnen worden ingezet.

Dit programma is ontwikkeld door Netwerk Filmeducatie, Eye Filmmuseum, Cinekid, IFFR, IDFA en NFF

Informatie voor de moderator

- Deze handleiding is bedoeld ter ondersteuning bij het modereren van het zaalprogramma in filmtheater of bioscoop.
- Je kunt de bijbehorende kant-en-klare Powerpoint-presentatie gebruiken, of er een eigen versie van maken. De slides kunnen als *ppt* of *pdf* (via een aangesloten laptop) worden vertoond.
- Dit is de uitgebreide handleiding; er is ook een beknopte versie beschikbaar.
- Bij beide handleidingen hoort dezelfde Powerpoint-presentatie.

Doelen van dit zaalprogramma

- Leerling beleeft en maakt kennis met verschillende soorten film;
- Leerling verwoordt de beleving;
- Leerling verwoordt het verhaal en de boodschap aan de hand van de beleving;
- Leerling herkent onderdelen van vormgeving, zoals camera en muziek;
- Leerling maakt kennis met de maker;
- Leerling vormt een mening over de films

Films in dit programma

1. [Otto](#) (Job, Joris en Marieke, 10 min, animatie) – camera en spel
2. [Hoanoe](#) (Marten Visser, 4.25 min, animatie) – vrij verbeelden
3. [Johnny Bakru](#) (Ineke Houtman, 25 min, fictie) – vertelperspectief, animatie vs fictie

Optioneel toe te voegen:

4. [Ik ben Echt niet bang](#) (Willem Baptist, 20 min, documentaire) – muziek & docu

Totale duur films: 40 min (of 60 min met 'Ik ben echt niet bang')

Totale duur programma: 60 min (of 90 min met 'Ik ben echt niet bang')

In deze handleiding wordt bij elke film een korte samenvatting gegeven. Deze schuingedrukte tekst is ter informatie voor de moderator en hoeft niet voorgelezen te worden.

TIPS VAN COLLEGA'S

We verzamelden de beste voorbereidings- en gesprekstips van theaters uit het hele land voor je, om een zo soepel en betekenisvol filmbezoek te organiseren voor scholen.

PRAKTISCHE TIPS

Maak een draaiboek

Mail vooraf altijd de afspraken of een draaiboek naar de school. Denk aan dag, datum, tijd, zaal, maar ook; welke film gaan ze kijken? Is er een randprogramma? Hoe lang duurt het? Is er lesmateriaal of een les die ze ter voorbereiding moeten doen? Dit overzicht kan makkelijk doorgestuurd worden naar collega's.

Denk aan extra's

Bedenk of er extra benodigheden moeten komen, zoals microfoons, stoelverhogers voor kleuters, rolstoelplekken of een spot op de moderator.

Test techniek

Test samen met je collega van filmtechniek niet alleen de films, maar ook het switchen tussen films en Powerpoint-dia's (al dan niet tussen filmprojector en laptop)..

Wat spreek je af met leraren?

(vooraf per mail of voor aanvang op locatie doorlopen)

- Geef leraren **een duidelijke rol** mee: ga verspreid zitten in de zaal, help orde houden en doe vooral mee bij vragen en opdrachten!
- Maak vooraf met de leraar afspraken over **jassen/tassen** en over **toiletbezoek** tijdens de voorstelling. Het is vaak handig jassen/tassen onder de eigen stoel op te bergen.
- **Controleer** samen met een leraar **de zaal** zodra deze leeg is: is het netjes en vooral, zijn er telefoons, sleutels of handschoenen blijven liggen?
- Vraag achteraf naar de eerste indruk van leraren (en leerlingen): vonden ze het leuk? Een paar dagen later kun je ook een kort (!) vragenlijstje sturen voor **feedback**.

“Een leraar kent de pappenheimers in de klas, dus het is enorm fijn als ze zich tactisch opstellen in de filmzaal”

Wat spreek je af met leerlingen?

De regels op school, in het klaslokaal, zijn een handig uitgangspunt

- **Als je iets wilt vragen of zeggen, steek je je vinger op**
- **Jassen/tassen: zie afspraak met leraar**
- **Toiletbezoek: zie afspraak met leraar**
- **Telefoons uit / stil / weggestopt**
- **Niet eten / drinken**
- **Geen voeten op de stoel en laat de zaal schoon achter**

“Meest gestelde vraag: ‘krijgen we ook popcorn?’ Helaas...”

GESPREKSTIPS

Manage verwachtingen

Vertel waarom ze hier zijn en hoe het programma eruit ziet. Bij jonge leerlingen is het soms goed om aan te kondigen dat het licht gedimd gaat worden, oudere leerlingen willen graag weten hoe lang de films duren.

Zorg dat je publiek hoorbaar is

Herhaal wat in de zaal gezegd wordt, vat samen, of gebruik een publieksmicrofoon om iets hoorbaar te maken voor de rest van het publiek. Het beste werkt een zgn. Catchbox: een schuimrubberen 'doppelsteenmicrofoon' die leerlingen rond kunnen gooien.

Vraag door

Waarom vind je dat?

Wissel vraagtypes af

Wissel vragen aan de hele zaal (*hand omhoog als...*) af met individuele vragen (*wie kan wat zeggen over..?*). Zo blijven leerlingen betrokken.

Geef gespreid de beurt

Geef niet alleen de voorste rij of de fanatiekste leerlingen de beurt. Speur ook de achterste rijen af, of geef de beurt aan leerlingen die hun hand niet zo hoog opsteken. Een beurt geven aan een niet-oplettende leerling is natuurlijk ook een beproefde techniek in het onderwijs.

Anticipeer

Luister echt naar wat leerlingen te zeggen hebben en reageer daarop.

"Enthousiasme is aanstekelijk, dat moet je als moderator dus uitstralen. Ook leraren die zelf actief meedoen in de zaal zijn top, dat waarderen leerlingen."

Pas je taalgebruik aan

De woordenschat van een leerling uit groep 5-6 is nog niet zo groot als die van een volwassene. Houd daar rekening mee en zorg dat je geen onnodig ingewikkelde woorden gebruikt.

Activeer de kijkhouding

Door een gerichte kijkopdracht mee te geven activeer je leerlingen.

Stimuleer beweging

Hebben leerlingen moeite met stilzitten? Ook in de zaal kun je actief zijn. Denk bv aan een quiz met staan-zitten of hand omhoog-omlaag. Of doe een klassikale stretchoefening van lichaamsdelen als een soort bioscoop-yoga (oren om de film te horen, benen om te laten bungelen, rits je mond dicht, helpt je ogen opensperren...)

Sluit het programma af

De afsluiting van het zaalprogramma is – net als een les op school afronden - belangrijk. Herhaal bijvoorbeeld nog even het leerdoel; waarom waren ze hier ook alweer? En bedank de leerlingen voor hun aandacht en inbreng.

"Ik leer weer van leerlingen door ze te vragen naar hun favoriete films, of wat te vertellen over populaire YouTubers of games, want ook tussen film en games is een mooie brug te slaan."

INTRODUCTIE (10 minuten)

- **Welkom! (slide 1)**

Welkom in <naam theater>, Ik ben <naam>

Vraag: Wie is hier al eens eerder geweest? (vingers)

Vraag: Wie kan vertellen wat we gaan doen? (vingers, aanwijzen)

Vraag de leerlingen om een vinger op te steken voor het antwoord.

- **Regels (slide 1)**

Neem de regels kort door (zie regels, pag. 2)

- **Overzicht van de films (slide 1)**

We gaan niet 1 speelfilm kijken, maar drie korte films. Namelijk <titels>

We gaan naar twee animatiefilms kijken en naar een live-action film.

Vraag: Weten jullie wat het verschil is tussen animatie en films met echte mensen?

Animatiefilms zijn films die getekend zijn of met de computer zijn gemaakt. Bijvoorbeeld Toy Story (met de computer). Films met echte mensen worden niet getekend of met de computer gemaakt, maar gefilmd met de camera. Maar steeds vaker worden ook beide technieken door elkaar gebruikt. Bijvoorbeeld in de film Jungle Book.

Vraag: Laten we eens naar de films kijken die wij zo gaan zien.

Kunnen jullie zien welke twee films een animatiefilm zijn?

Otto en Hoanoe. Johnny Bakru is een film met echte mensen.

Vraag de leerlingen waar zij denken dat deze films over gaan (te zien aan titel en plaatje). We gaan straks ontdekken of het klopt wat jullie denken!

- **Filmmakers en fantasie (slide 2)**

Filmmakers kunnen alles laten gebeuren in film. Elke fantasie kan in film echt gebeuren.

Vraag: Hebben jullie wel eens een film gezien waarin iets gebeurt dat niet in het echte leven kan? Wijs een leerling met een vinger aan.

Vraag door: Wat gebeurde er? Hoe zag dat eruit? Was het gefilmd? Of getekend?

Meestal zorgen filmmakers dat je hun fantasie goed snapt. Dit doen ze door alles in de film goed af te stemmen op het verhaal, bijvoorbeeld door spannende muziek te gebruiken bij een spannend verhaal. Op deze manier wordt de kijker meegezogen in de fantasiewereld van de filmmaker.

- **Veel kijkplezier! (slide 3)**

We gaan zometeen naar 3 films kijken. We ontdekken door goed te kijken en met kleine opdrachten hoe de makers van deze films hun fantasiewereld hebben gemaakt in film. Let tijdens het kijken goed op: Begrijp jij de fantasie van de filmmaker altijd?

OTTO | 15 minuten | Camera, spel

Ter informatie voor de moderator: *Een vrouw die geen kinderen kan krijgen steelt het imaginaire vriendje van een klein meisje en houdt dit geheim voor haar man. Terwijl de vrouw van het leven geniet met haar imaginaire kindje, wordt de kloof tussen haar en haar man steeds groter. Wanneer het kleine meisje haar vriendje komt terug eisen, is het de kracht van de verbeelding die iedereen weer samenbrengt.*

Voorafgaand aan de film:

Laten we gelijk starten met de eerste film. In deze film is iets heel bijzonders aan de hand. De hoofdpersoon Otto is namelijk onzichtbaar. Maar toch geloven we allemaal dat hij er is terwijl we hem niet kunnen zien. Dat is best gek toch?

Deze film duurt 5 minuten. Let tijdens het kijken goed op het onzichtbare vriendje. Vraag: Hoe komt het dat hij onzichtbaar is, maar we hem toch kunnen zien?

Een kleine tip: let maar goed op hoe de camera beweegt en andere mensen reageren op Otto.

Start de film! Otto

Na het bekijken van de film:

Nabespreken: Ik ben benieuwd wat jullie over de film denken.

Vraag: Wat is het eerste woord waar je aan denkt als je terugdenkt aan de film?

Wijs een aantal leerlingen aan die een reactie geven.

In de film zagen we Otto, het fantasievriendje. We konden het vriendje niet zien, maar het was wel heel duidelijk wanneer Otto in beeld was. Hoe kwam dat? Haal antwoorden op uit de zaal.

Besprek vervolgens aan de hand van de antwoorden het volgende: Dit kwam doordat de mensen om Otto heen steeds reageerden op Otto. Door de gesprekken tussen de personen in de film snappen we dat Otto aanwezig is.

Ook zorgt de beweging van de camera dat we begrijpen dat Otto aanwezig is. Dit zie je bijvoorbeeld in het café. Als Otto zich gaat verstoppen, dan volgt de camera Otto naar zijn verstopplek. Hierdoor snappen wij dat Otto beweegt. Zo hebben de makers Otto, terwijl hij onzichtbaar is, toch zichtbaar gemaakt!

Tot slot, Hoe denken jullie dat het Otto eruit ziet? Wijs een aantal leerlingen aan die Otto omschrijven. We hebben dus allemaal een ander beeld gemaakt bij Otto en ook onze eigen fantasie gebruikt!

Voor de moderator: In de film is kort een tekening van Otto te zien. Laat de leerlingen verder fantaseren over leeftijd, haar en kleding.

Belangrijk voor de techniek: Er moet nu geschakeld worden naar het filmfragment van de maker

De filmmakers van de film Otto hebben speciaal voor ons een filmpje opgenomen waarin ze vertellen over Otto en hoe ze jullie hebben laten geloven dat hij er is. Ook vertellen ze hoe ze de film gemaakt hebben. Laten we gaan kijken.

Start het filmpje van de makers.

HOANOE | 10 minuten | vrij verbeelden

Ter informatie voor de moderator: *Een kolibrie drinkt water uit een rokende vulkaan. Een lieveheersbeestje vliegt door de lucht met een kwal in zijn pootjes. Een slak beklimt een torenhoog bergmassief. Korte animatie over de natuur, maar dan net even anders.*

Voorafgaand aan de film

We hebben net gezien in de film (Otto) dat filmmakers door gesprekken tussen de personen en de beweging van de camera zorgen dat wij geloven in een de onzichtbare Otto. Nu gaan we nog een stapje verder... de filmmaker heeft zijn eigen fantasiewereld bedacht, een wereld, waarin dingen gebeuren die in het echt helemaal niet kunnen. We zien in de film dieren en natuur, maar alles gaat net een beetje anders dan normaal! Deze film duurt 10 minuten.

Start de film! Hoanoe

Na het kijken van de film

Opdracht

Laat de leerlingen reageren op de film door een lichaamshouding aan te nemen. Geef de leerlingen de volgende opdracht: Welk gevoel geeft deze film jou? Word je er blij van? Verdrietig? Of iets anders? Ga allemaal staan en neem een houding aan die past bij het gevoel die de film bij jou oproept!

Blijf in je houding en kijk maar even om je heen.

Laat de leerlingen vervolgens zitten en bespreek dan de houdingen van de leerlingen na. Waarom hadden ze voor de houding gekozen?

Vandaag hebben we het over fantasie zoals jullie weten. Dit was wel een hele fantasievolle film.

Vraag: Kunnen de leerlingen 1 moment noemen uit de film waar de filmmaker de leerlingen verraste met zijn fantasie en iets liet zien wat de leerlingen bijzonder vonden?

JOHNNY BAKRU | 30 minuten | vertelperspectief / animatie vs speelfilm)

Ter informatie voor moderator: *De negenjarige Rose leidt een gelukkig leven samen met haar stoere moeder, vier leuke broers en een limousine. Tot het moment waarop de charmante volkszanger Johnny Ster opduikt en Rose's moeder stapelverliefd op hem wordt. Rose ziet als enige wat niemand anders ziet: Johnny Ster is geen 'Ster', maar een bakru die haar moeder betovert. Aan Rose om alles op alles te zetten om deze boze bakrugeest te verjagen!*

Voorafgaand aan de film

De vorige films waren animatiefilms. In animatiefilms kunnen filmmakers hun fantasie de vrije loop laten gaan en alles laten gebeuren, het is tenslotte getekend of met de computer gemaakt.

Vraag: Kan een filmmaker ook zijn fantasie verfilmen als het wordt gefilmd met acteurs? Kunnen de leerlingen voorbeelden noemen? Denk aan Cruella de Ville, de Grote Slijmfilm.

We gaan zo een speelfilm kijken over een meisje uit Nederland. De filmmaker haar en ons geloven in iets wat niet kan... namelijk in geesten. Let maar eens op! Deze film duurt 25 minuten.

Start de film! Johnny Bakru

Na het kijken van de film

Opdracht

Ik ben benieuwd wat jullie van de film vonden!

Ik zeg zometeen een zin en als je het ermee eens bent ga je staan. Anders blijf je zitten.

- In de film zat veel fantasie
- Ik dacht zelf ook dat Johnny de bakru was
- Ook met echte acteurs kan alles in films gebeuren!

Vraag door: hoezo gingen de leerlingen wel of niet staan?

In de film keken we door de ogen van Rose naar Johnny. We werden meegetrokken in haar fantasie.

Vraag: Hadden we ook geloofd dat Johnny een bakru was als de film door de ogen van Rose's moeder was gemaakt? Wat hadden we dan gezien?

Haal reacties op uit de zaal!

Antwoord: We hadden Johnny niet als bakru herkend door zijn snor, pinkring en zweet, maar hem een aardige en leuke man gevonden.

OPTIONEEL: IK BEN ECHT NIET BANG | 20 minuten | muziek/docu

Ter informatie voor de moderatie: *Mack 'De Racekabouter' Bouwense (9 jaar) is een gedreven, bijdehante en soms brutale kleine jongen. Hij leeft met zijn kwetsbare gespiegelde hart op 'geleende' tijd en gaat daarom twee keer zo hard. Op de motorcrossbaan staat hij onder prestatiedruk, terwijl de dood over zijn schouders loert.*

Voorafgaand aan de film

We gaan nu kijken naar een ander soort film, geen animatiefilm en ook geen speelfilm zoals Johnny Bakru. We gaan nu namelijk kijken naar een documentaire.

Vraag: Weten de leerlingen wat dat is?

Een documentaire laat echte verhalen zien, waarin niet geacteerd wordt door acteurs zoals in speelfilms, maar waarin mensen worden getoond zoals jij en ik.

Belangrijk voor de techniek: Na het bespreken van bovenstaande vraag moet geschakeld worden naar het geluidsfragment, zie opdracht!

Opdracht

We gaan nu eerst naar een stukje muziek luisteren. Met deze muziek start de documentaire. Luister goed.

Vraag na het luisteren: Wat voor persoon past bij deze muziek? Is het een stoer iemand of juist niet? Wat voor persoon zagen ze voor zich? Waarom

In deze documentaire krijgen we een inkijkje in het leven van Mack, een jongen van 9 jaar. Let maar goed op hoe de filmmaker ervoor zorgt dat we het leven van Mack volgen. De documentaire duurt 20 minuten!

Start de film! Ik ben echt niet bang

Na het kijken van de film

Vraag: Wat vonden jullie van de documentaire?

Vraag een aantal leerlingen om een korte reactie!

Vraag: Als we Mack zouden moeten omschrijven, hoe zouden we dat doen? Welke woorden vinden we bij Mack passen? Haal reacties op uit de zaal!

Antwoord: Mack is een stoere jongen die niet bang is!

Mack komt over als een stoere jongen, we zien bijvoorbeeld Mack nooit huilen. Ik ben er zeker van dat hij dat soms doet, net als ieder ander. De filmmaker heeft dus tijdens het maken van de film keuzes gemaakt, waardoor we een stoer beeld van Mack krijgen. Ook de cowboymuziek aan het begin van de film heeft hij bewust gekozen. Luister er nog een keer kort naar het geluidsfragment.

Belangrijk voor de techniek: Na het bespreken van bovenstaande vraag moet geschakeld worden naar het geluidsfragment!

Vraag: Hoe zou het zijn als er andere muziek in het begin van de film zou zijn?

Laten we eens luisteren!

Vraag: verandert ons beeld van Mack door de muziek? Is hij nog steeds stoer?

AFRONDEN (5 minuten)

- We hebben films gezien die getekend zijn, gefilmd zijn, vierkoppige honden hadden, geesten en onzichtbare personages. Dingen die je normaal gesproken nooit ziet – maar wel in de wereld van de film!
- Vraag: Waar zou jouw film over gaan als echt alles mogelijk is?
- Vraag: Welke film vond je het leukst om te zien? En wat vond je misschien niet zo leuk?
- Vraag: Wat heb jij geleerd over de filmmakers van de films?
- Rond af: Ik hoop dat jullie vandaag hebben ontdekt dat in film alles kan!

We zijn nu aan het einde gekomen van het zaalprogramma: Ik wil jullie heel hartelijk bedanken voor jullie aandacht!

Colofon

[Netwerk Filmeducatie \(2022\)](#)

De educatieprogramma's in de Korte Film Poule zijn tot stand gekomen in samenwerking met: [Eye filmmuseum](#), [Cinekid](#), [NFF](#) (Nederlands Filmfestival), [IFFR](#) (International Film Festival Rotterdam) en [IDFA](#) (International Documentary Festival Amsterdam).

Vragen of opmerkingen? netwerkfilmeducatie@eyefilm.nl